

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Tertiæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De ordine eius ad alias virtutes. 6

urn:nbn:de:hbz:466:1-38725

tio conuertentis cor, secundum illud Thren. vlt. Conuer-
te nos Domine ad te, & conuertemur. Secundus
actus est motus fidei. Tertius est motus timoris ser-
uilis, quo quis timore suppliciorum à peccatis retra-
hitur. Quartus actus est motus spei, quo quis sub
spe veniæ consequendæ assumit propositum emendan-
di. Quintus actus est motus charitatis, quo alicui
peccatum displicet secundum seipsum, & non iam
propter supplicia. Sextus actus est motus timoris fi-
lialis, quo propter reuerentiam Dei aliquis emendā
Deo voluntarius offert. Sic igitur patet, quod actus
penitentia à timore seruili procedit sicut à primo
motu affectus ad hoc ordinato: à timore autem fi-
liali sicut ab immediato, & proximo principio.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum prius
incipit homini displicere (maximè peccatori) pro-
pter supplicia, quæ respicit timor seruilis, quam pro-
pter Dei offensam, vel peccati turpitudinem: quod
pertinet ad charitatem.

Ad secundum dicendum, quod in regno cælorum
appropinquante, intelligitur aduentus Regis, non so-
lum præmiantis, sed etiam punientis. Vnde & Mat. 2.
Ioannes Baptista dicebat, Progenies viperarum, quis
demonstrauit vobis fugere à ventura ira?

Ad tertium dicendum, quod ipse etiam motus ti-
moris procedit ex actu Dei conuertentis cor. Vnde
dicitur Deuter. 5. Quis det eos talem habere men-
tem, vt timeant me? Et ideo per hoc, quod penitentia
à timore procedit, non excluditur quin procedat ex
actu Dei conuertentis cor.

ARTIC. VI.

Verum penitentia sit prima virtutum?

AD sextum sic proceditur. Videtur, quod pe-
nitentia sit prima virtutum. Quia super illud
Matth. 3. Penitentiam agite, dicitur gl'f. * Prima vir-
tus est, per penitentiam punire veterem hominem,
& vitia odisse.

§ 25
4. d. 14. q.
1. a. 1. q.
6. a. 1. 6.
et ar. 2.
9. 2.
gl. or. ib.

¶ 2 Præterea, Recedere à termino, prius esse
vide-

videtur, quam accedere ad terminum. Sed omnes alia virtutes pertinere videntur ad accessum ad terminum (quia per omnes ordinatur homo ad bonum agendum): penitentia autem videtur ordinari ad recessum a malo. Ergo penitentia videtur esse prior omnibus alijs virtutibus.

¶ 3 Præterea, Ante penitentiam est peccatum in anima. Sed simul cum peccato nulla virtus animæ inest. Ergo nulla virtus est ante penitentiam: sed ipsa videtur esse prima, quæ alijs aditum aperit, excludendo peccatum.

SED contra est, quod penitentia procedit ex *art. præc.* fide, spe, & charitate, sicut iam dictum est *. Non ergo est penitentia prima virtutum.

RESPONDEO dicendum, quod in virtutibus non attenditur ordo temporis quantum ad habitus: quia cum virtutes sint connexæ (ut in secunda parte habitum est *), omnes simul incipiunt esse in anima. Sed dicitur vna earum esse prior altera ordine naturæ, qui consideratur ex ordine actuum: secundum scilicet, quod actus vnius virtutis præsupponit actum alterius virtutis. Secundum hoc igitur dicendum est, quod actus quidam laudabiles etiam tempore præcedere possunt actum & habitum penitentia: sicut actus fidei & spei informium, & actus timoris servilis. Actus autem & habitus charitatis simul sunt tempore cum actu & habitu penitentia, & cum habitibus aliarum virtutum. Nam sicut in secunda parte habitum est *, in iustificatione impij simul est motus liberi arbitrij in Deum, qui est actus fidei per charitatem formatus; & motus liberi arbitrij in peccatum, qui est actus penitentia. Horum tamen duorum actuum primus naturaliter præcedit secundum: nam actus virtutis penitentia est contra peccatum ex amore Dei: unde primus actus est ratio & causa secundi. Sic igitur penitentia non est simpliciter prima virtutum, nec ordine temporis, nec ordine naturæ: quia secundum ordinem naturæ simpliciter præ-

3.2.9.117
2.3.28.8.

precedunt ipsam virtutes theologicæ. Sed quantum ad aliquid est prima inter cæteras virtutes, ordine temporis, quantum ad eius actum, qui primus occurrit in iustificatione impij; sed ordine naturæ videntur esse aliæ virtutes priores, sicut quod est per se, est prius eo quod est per accidens. Nam aliæ virtutes, per se videntur esse necessariæ ad bonū hominis: penitentiā autem supposito quodam, scilicet peccato præexistenti; sicut etiam dictum est * circa ordinem sacramenti penitentiæ ad alia sacramenta prædicta.

q. 66. a 4

Ad primum ergo dicendum, quod glossa illa loquitur quantum ad hoc, quod actus penitentiæ primus est tempore inter actus aliarū virtutum moralium.

Ad secundum dicendum, quod in motibus successivis recedere à termino, est prius tempore, quam peruenire ad terminum; & prius natura, quantum est ex parte subiecti, siue secundum ordinem causæ materialis. Sed secundum ordinem causæ agentis & finalis, prius est peruenire ad terminum: hoc enim est quod primo agens intendit. Et hic ordo præcipuè attenditur in actibus animæ, ut dicitur in 2. Physic.

Ad tertium dicendum, quod penitentiā aperit aditum virtutibus, expellendo peccatum per virtutem fidei & charitatis, quæ sunt naturaliter priores: ita tamen aperit eis aditum, quod ipsæ simul intrant cum ipsa. Nam in iustificatione impij simul cum motu liberi arbitrij in Deum & in peccatum, est remissio culpæ & infusio gratiæ, cum qua simul infunduntur omnes virtutes: ut in secunda parte habitum est *.

1.2. q. 113

a. 7. et 8.

et q. 65.

a. 3. et 2.

QVÆST. LXXXVI.

De effectu penitentiæ quo ad mortaliū peccatorum remissionem, in sex articulos diuisa.

Deinde considerandum est de effectu penitentiæ. Et primo, quantum ad remissionem peccatorum mortalium: secundo, quantum ad remissionem peccatorum venialium; tertio, quantum ad redi-